

İÇİNDEKİLER

İyi mi, kötü mü ?	6
Kim bunun sorumlusu ?	16
Sorumlu olmak için cesur olmak gerekir mi ?	30
Başkaları için de sorumlu muyuz?	44
Sorumlu bir siyaset?	62
Dizin	78

İyi mi, kötü mü ?

Genelde oldukça hareketli olan ilkokulumuzun küçük bahçesinde, herkes birden donakaldı. Arno, kocaman, yuvarlak ve ağır bir taşı sınıfımızın penceresine fırlatmıştı.

Öğretmenimiz öfkeden kıpkırmızı bir hâlde dışarıya fırladı:

— Kim yaptı bunu?

Büyük bir sessizlik! Arno sürekli yaramazlık yapardı, fakat onu severdik ve kimse onu ispiyonlamak istemezdi, özellikle de ben, çünkü en iyi arkadaşımdı. Onun aksine ben uslu ve çalışkan bir öğrenciydim ama ikimiz çok iyi anlaşırdık.

— Bu işin sorumlusu teneffüsün sonuna kadar itiraf etmezse, tüm sınıf cezalandırılacak!

Arno, bir adım öne çıkarak, “**Sorumlu olan benim.**” dedi.

Böylece, günün ilk kayda değer olayı olmuş oldu. İkincisi ise akşama doğru olacaktı ve bende şüphe uyandıracaktı. Çaktırmadan öğretmeni anemlerle konuşurken dinliyordum, her zamanki ciddi ses tonuyla şunu dediğini duydum:

—Çok sorumlu bir çocuk.

Şiddetle karşı çıktım:

— Ama ben kötü bir şey yapmadım!
Sorumlu değilim!

— Merak etme, dedi babam gülerek. Öğretmenin senden çok memnun, biz de memnunuz.

Övgüler almaktan dolayı oldukça rahatlamış ve mutlu hissediyordum kendimi, fakat hiçbir şey anlamıyordum: **Sorumlu olmak iyi miydi, yoksa kötü mü?**

Eve dönünce, durumu daha iyi anlamak için sözlüğe baktım ve şunları okudum: **“Sorumlu: Akli başında, ciddi.”** hemen altında ise, **“Suçlu, hatalı...”** Aynı sözcüğün nasıl bu kadar farklı anlamları olabilir? Demek benim gibi sorumlu çocuklar bir de Arno gibi sorumlu çocuklar olabiliyordu. Tebrik edilen sorumlular ve diğer tarafta cezalandırılan sorumlular. Ertesi gün, her çarşamba bana bakan büyükanneme tüm olayı anlattım. Ona göre bu olayın şüpheli bir tarafı yoktu:

— Sorumlu olmak çok önemli bir özelliktir! Bir yaramazlığın ya da bir kazanın “sorumlusu” olmakla aynı şey değildir. **Bir sorumluluğun verildiği kişiyi, bir olay nedeniyle sorumlu tutulan kişiyle** karıştırmamak gerekiyor.

— Nasıl yani?

— Sorumlu olan biri, kendisine şüphe duymadan güvenilen, bir şey emanet edilebilecek ya da bir görev verilebilecek kişidir. Bakalım sen sorumlu bir çocuk musun? Kendi bahçen olsun istemiştin, ona iyi bakmaya ve düzenli olarak sulamaya söz vermiştin. Hâlâ bunları yapıyor musun?

— Tabii ki, bahçeme çok iyi bakıyorum! Tıpkı Küçük Prens’in gülüne baktığı gibi!

— O zaman **verdiğin sözü** tutuyor sun demektir. Çok güzel. Bu konuda

Sorumlu tutmak
Bir eylemi birisinin hesabına yazmak, onun eylemi yapan olduğunu söylemek.

Söz verme
Birine bir vaat ya da sözleşme yoluyla bağlanma eylemi

tilkinin Küçük Prens'e söylediđi söz-
leri hatırlıyor musun?

—İnsanın ancak yüreğiyle baktığın-
da gerçeği görebileceđi sözlerini mi?

—Hayır, hemen ondan sonrakini.

—Anladım! Demek ki **birisine**
bağlandığımızda ve onunla ilgilen-
diğimizde ondan her zaman için

sorumlu oluyoruz, öyle değil mi?

—Aynen öyle. Eğer sözüne sadık kalırsan, ciddi ve dikkatli, ileri görüşlü ve özenliysen, o zaman sorumlu bir kişi olduğun söylenebilir.

—Fakat bu Arno'nun tam tersi!

—Bunu sen söylüyorsun! Evet, bu anlamda arkadaşın sorumlu biri değil. Dün, kırılan camın sorumlu-su olduğunu söylerken, hatasını itiraf etti. **Herkes gerçekleştirdiği eylemlerin sorumlusudur.** Eğer bu iyi bir işse, kişi tebrik edilir ya da ödüllendirilir; eğer kötüyse, kişi kınanır ya da ona ceza verilir. Tıpkı arkadaşına olduğu gibi sanırım.

—Evet! Gelecek haftaya kadar cezalı!

—Ve bunu hak etmiş de. Sorumlu olan kişi, yaptığından dolayı hesap vermesi gereken kişidir, **meydana getirdiği zararları telafi etmek** ve hak ettiği **cezayı çekmek** zorundadır.

Zararları telafi etmek
Medeni sorumluluk ilkesidir, hatalı davranışımız yüzünden meydana getirdiğimiz ve başkasına verdiğimiz zararları, düzeltmektir.

Ceza çekmek
Cezai sorumluluk ilkesidir; hatalı davrandığımız zaman, cezasını çekme yükümlülüğü demektir.

—İNSANLAR, BU GERÇEĞİ
UNUTMUŞLAR, DEDİ TİLKİ.
FAKAT SEN UNUTMAMALISIN.
EVCİLLEŞTİRDİĞİN BİR VAR-
LIĞIN EBEDİYEN SORUMLUSU
OLURSUN. GÜLÜNDEN SORUM-
LUSUN.

—GÜLÜMDEN SORUMLU-
YUM... HATIRLAMAK İÇİN
TEKRARLADI KÜÇÜK PRENS.

Antoine de Saint-Exupéry

**SORUMLULUKLARI BE-
LİRLEMEYE HER ÇALIŞ-
TIĞIMIZDA İÇGÜDÜSEL
OLARAK BU SORUMLU
OLANI CEZALANDIRMAK
YA DA YARGILAMAK İS-
TERİZ.**

Friedrich Nietzsche

Antoine de
SAINT-EXUPÉRY
(1900-1944)
Küçük Prens'in
Fransız yazarı

Friedrich
NIETZSCHE
(1844-1900)
Alman filozof

Eylemlerimizin
sonuçlarını
üstlenmek
Ahlaki sorum-
luluk ilkesidir.
Eylemlerimizin
sonuçlarının bi-
zim için iyi ya da
kötü olduğuna
bakmadan yap-
tığımızı kabul
etmek demektir.

—O zaman, sorumlu olmak bazen iyi bazen kötü bir şey midir?

—Öyle de denebilir. Fakat aslında, anlamı hep aynı: Sonuçları iyi de olsa kötü de olsa, yaptıklarımızın ve kararlarımızın sonuçlarını üstlenmek sorumluluktur.

—Yaptığımız şey iyi ya da kötüyse de mi?

—Elbette! Yaptıklarımızın muhasebesini yapabilseydik bir tarafta iyiler, öbür tarafta kötüler olurdu.

—O zaman “birisini sorumlu tutmak” budur?